

Kosovski talas kriminala

Author: [Nehat Islami](#)

Medjunarodni zvanicnici na Kosovu nemocni su da zaustave dramaticno povecanje kriminala.

Pocetkom ovog meseca maskirana banda upala je u autobus pun trgovaca koji su isli iz Prizrena na Kosovu za Tursku da kupuju robu. Lopovi su pobjegli sa znacajnim plenom: oko 200.000 nemackih maraka, zlato, nakit i druge vrednosti.

U tome nije bilo niceg neobicnog. Lopovima posao cveta na Kosovu. Maskirani, naoruzani ljudi cesto upadaju u kuce kosovskih Albanaca i pod pretnjom smrću uzimaju im novac. Kradje, razbojnistva i neovlaseno posedovanje oruzja su u porastu.

Medjutim, ima jedna uteha. U toku prošlih osamnaest meseci otkako su trupe UN KFOR preuzele Kosovo na kraju 1999. godine nakon sukoba sa Srbijom, opao je broj ubistava. Od 1. jula 1999.godine kada su multinacionalne snage stigle na Kosovo, ubijeno je 636 ljudi, od kojih su 288 bili Albanci, 218 Srbi i 130 pripadnika drugih manjina.

U toku 1999. godine prosečno je dvadesetak ljudi ubijano svake nedelje. Slicna brojka za 2000. godinu bila je za deset procenata manja. Do manjeg broja ubistava doslo je nakon sto je izezla ratna atmosfera i opao broj politicki motivisanih ubistava.

Godisnji izvestaji svih pet multinacionalnih zona KFOR trupa kao i UNMIK policije objavljeni na pocetku ove godine, kazu da su kradje, ucene i kidnapovanja porasli za 70 odsto u odnosu na proslu godinu.

Otkako je završen rat na Kosovu, oko 1.200 ljudi osudjeno je zbog krivicnih dela, premda ovo predstavlja samo 40 odsto od pocinjenih zlocina.

Postoje razna objasnjenja za talas krivicnih dela. Mnogi ga pripisuju siromastvu na Kosovu. Samo nekoliko fabrika posluje, nezaposlenost je dostigla oko 80 odsto i niko ne dobija penziju. Prosečna zarada se kreće oko 200 nemackih maraka, sto je dovoljno da se kupi hleb, mleko i secer za cetvoroclanu porodicu.

Kilogram hleba na Kosovu kosta pola nemacke marke, sto je isti iznos kao i na Zapadu gde je prosečna plata mozda deset puta veca.

"Kosovu su potrebne investicije, da bi pocela proizvodnja", kaze jedan lokalni preduzetnik. "Do toga sporo dolazi, jer su UN zvanicnici jos uvek nejasni po pitanju privatizacije ekonomije. Lakse im je da nista ne rade".

Kao jos jedan od razloga porasta kriminala smatra se i dolazak albanskih kriminalaca koje deportuju zapadne zemlje. Avioni puni Albanaca sa liscama na rukama cesto bez prethodne najave slecu na Kosovo. Njih oslobodjaju na samom aerodromu.

Neki od deportovanih ljudi pokusavaju da se vrata normalnom zivotu, neki pokusavaju da se ilegalno vrata u zemlje koje su ih izbacile, dok se pojedinci pocinju baviti kriminalom na Kosovu. Niko ne zna koliko je ovih kriminalaca vraceno, ali je njihova uloga u kriminalnoj statistici, bez sumnje, znacajna .

Kriminalcima pomaze cinjenica da zakon i red na Kosovu odrzava 4.000 pripadnika medjunarodnih policijskih snaga koji nedovoljno poznaju, kako lokalni jezik i kulturu, tako i teren i nacin funkcionisanja ove zajednice.

Resenje se nalazi u vecem broju profesionalno obucene lokalne policije. Za sada, oko 3.500 hiljade policijskih pitomaca jos uvek pohađa obuku u policijskoj skoli u Vucitrnu. Njihov broj ce se ove godine povecati na 7.000. Kada prodju obuku, kosovskim policajcima ce medjunarodna UNMIK policija dati veca ovlasčenja i oni ce uskoro imati sopstvenu obavestajnu sluzbu u kojoj ce raditi oficiri koji poznaju okolinu i ljude.

Dok god se ne obuci jos vise policajaca, kriminal ce nastaviti da cveta. Ovo je potvrdio zamenik nacelnika specijalne policijske jedinice u Pristini, Dominik Pimm, koji je pre sedam meseci stigao iz Engleske. "Kosovski policajci su spremni da se suoce s teskim situacijama, a to je najvaznije. Medjutim, da bi oni postali pravi policajci, trebalo bi da rade bar dve godine sa nama", rekao je on.

Dostupnost oruzja je glavni faktor porasta kriminala. Iako je razoruzana Oslobođilacka vojska Kosova, OVK, polozila vecinu svog oruzja, medjunarodne vojne i policijske snage svakodnevno konfiskuju novo oruzje.

Kosovski Albanci naoruzali su se mahom tokom takozvane demokratske revolucije 1997. godine u Albaniji, kada su socijalisti Fatos Nano zbacili sa vlasti vladu Sali Berishe. Tom prilikom, uzeto je oko milion pusaka iz vojnog skladista u Albaniji. Dosta tog oruzja stiglo je i na Kosovo. Medjunarodne vojne snage i UNMIK otkrili su i konfiskovali cetiri velika bunkera puna albanskih pusaka i municije.

Srpska armija i policija pre i posle napustanja Kosova posle NATO intervencije, naoruzavala je Srbe koji su ostali na Kosovu. Srbi u severnom delu Mitrovice, na severu Kosova, glasno protestuju zbog toga sto im je KFOR konfiskovao oruzje.

Dolazilo je do ranjavanja pojedinih vojnika i medjunarodnih policajaca, a pojedine jedinice su se cak morale povuci sa severa Kosova.

Potpuno razoruzavanje Kosova izgleda nemoguće, zbog velikog broja oruzja koje poseduju srpske snage koje su ostale na jugu Srbije posle potpisivanja Kumanovskog sporazuma kojim je okončan rat u junu 1998. godine.

U toku vladavine bivseg predsednika Slobodana Milosevica, ovo je oruzje slato na Kosovo tajnim kanalima zajedno sa instruktorima. KFOR je tada uhapsio neke visoke funkcionere srpske policije. U toku su pripreme za njihovo sudjenje. Otkako je u Srbiji dosla nova vlast, albanski lideri kazu da nema dokaza o slicnim slucajevima. Ali, i dalje budno prate situaciju.

Istovremeno, naoruzani Albanci koji pripadaju "Oslobođilackoj vojsci Preseva, Medvedje i Bujanovca" aktivni su u pogranicnom pojasu sa Kosovom u juznoj Srbiji. Dobro informisani izvori tvrde da se oni delom naoruzavaju sa Kosova, a delom kupuju oruzje na crnom trzistu iz skladista srpske armije i policije. Prica se da se srpski "kalasnjkov" prodaje za 1.000 nemackih maraka.

Obicno stanovnistvo polaze nade u prisutnost trupa KFOR-a. Pukovnik Hankam, komandat finskog bataljona KFOR-a u opstini Lipljan i Stimlje porucio je gradjanima "Ne mislite da KFOR nije na ulicama, u saobracaju, u selu kada ne vidite njihove dzipove i oklopna kola".

Nehat Islami je dopisnik IWPR.

Location: Albania
Turkey
Serbia
Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kosovski-talas-kriminala>